

การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

Thai Political Party Management to Participatory Democracy

วิบูลย์ วิวิธคุณากร

Wiboon Wiwithkhunakorn

ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธร ภาค 3, ค่ายสุรนารี นครราชสีมา

Training Center, Provincial Police Region 3 Suranari Camp, Nakhon Ratchasima

Corresponding author e-mail: aun.wiboon@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1758-4124>

Received 26/08/2022

Revised 28/08/2022

Accepted 28/08/2022

บทคัดย่อ

พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะพรรคการเมืองเป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างภาคประชาชนกับภาครัฐบาลที่ทำหน้าที่บริหารปกครอง พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความชอบธรรมในการเลือกตัวแทนในรูปแบบการเลือกตั้ง เพื่อให้ได้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์ของสังคม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน และเสนอแนะการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม โดยจากการศึกษาพบว่า (1) พัฒนาการทางการเมืองไทยในอดีตขาดความต่อเนื่องและการปฏิวัติรัฐประหารเป็นผลทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถพัฒนาสู่ความเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยในปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และผู้นำทางการเมือง โดยพรรคการเมืองนำนโยบายประชานิยมมาใช้เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับพรรคการเมือง (2) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประเทศไทยเกิดจาก (ก) ปัจจัยภายในพรรคการเมือง ได้แก่ อุดมการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง นโยบายของพรรคการเมือง โครงสร้างและการบริหารจัดการ ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของสมาชิกพรรคการเมือง ในด้านพฤติกรรม คุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง (ข) ปัจจัยภายนอกได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินงานของพรรคการเมือง กฎหมายพรรคการเมือง และความผูกพันระหว่างประชาชนกับพรรคการเมือง

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ; พรรคการเมืองไทย; ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

Abstract

Political parties are political institutions that are very important for the governance of democracy because political parties are like bridges between the people's sector and the government that serve to govern. Political parties are political institutions that have legitimacy in choosing representatives in the form of Elections to allow individuals or groups to act in the allocation of resources and the benefits of society. This article aims to study the current state, problems, and obstacles of Thai politics in democratic systems today, and to suggest the management of Thai political parties toward participatory democracy. The results showed that: (1) The lack of continuity in Thai political development in the past and the coup revolution failed political parties to develop into participatory democracy. The current management of Thai political parties depends on the situation and political changes, and political leaders by political parties adopt populist policies to build popular votes for political parties. And (2) Problems and obstacles in the development of participatory democracy in Thailand are caused by: (A) Factors within a political party are Political ideology, political participation, political party policies, structure, and management. Problems with the personal attributes of political party members in terms of the moral and ethical behavior of politicians. (B) External factors are the continuity of the operation of political parties, political party law, and the relationship between people and political parties.

Keywords: Management; Thai Political Parties; Participatory Democracy

บทนำ

ประชาธิปไตยเปิดโอกาสให้มีการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อเลือกกลุ่มหรือกลุ่มคนให้เข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สภาผู้แทนราษฎร) ตามหลักเสรีภาพและความเสมอภาค พรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากจะมีสิทธิ จัดตั้งรัฐบาลเพื่อนำนโยบายของพรรคมาบริหารประเทศ ส่วนพรรคส่วนน้อยจะรับผิดชอบตรวจสอบงานของรัฐบาลเพื่อให้การบริหารพรรคการเมืองโดยเสียงข้างมากมุ่งเป้าไปที่ผลประโยชน์ของชาติที่สร้างความมั่นคง ความมั่งคั่งและศักดิ์ศรีในเวทีการเมืองระหว่างประเทศผ่านการกระจายของมีค่าสู่ประชาชนและสังคมอย่างยุติธรรม กล่าวได้ว่าพรรคการเมืองเป็นผลสืบเนื่องมาจากเสรีภาพและความเสมอภาคในการเจรจาเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

ในขณะเดียวกัน พรรคการเมืองก็เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดเจตจำนงของนักการเมือง ดังนั้น บุคลากรที่พรรคการเมืองคัดเลือกมาเพื่อรับใช้ประชาชนจึงต้องเป็นคนดี มีคุณธรรม และมุ่งเน้นผลประโยชน์ของชาติและประชาชน ประเทศไทยเป็นปัญหาที่เป็นระบบและมีโครงสร้าง ประเทศไทยมีรัฐบาล

ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยมีพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่จะช่วยพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยและบรรลุผลที่จะสร้างอุดมการณ์ประชาธิปไตยและสร้างสังคมไทย จะมีความสุข สมบูรณ์ ซึ่ง เสนีย์ คำสุข (2552) อธิบายว่า สถาบันการเมืองในระบบการเมืองไทยนั้นมีโครงสร้างทางการเมืองไทย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ โครงสร้างส่วนบน โครงสร้างส่วนกลาง และโครงสร้างส่วนล่าง

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์พยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคของการเมืองไทยในระบบประชาธิปไตยในปัจจุบัน และเสนอแนะการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยสู่ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนบทบาทของพรรคการเมืองที่เข้าไปมีส่วนในการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความเป็นมาของพรรคการเมืองไทย

พรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึงปัจจุบัน มีพรรคการเมืองหลายพรรคที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 เปิดให้ลงทะเบียนชื่อพรรคใหม่ 50 พรรค รวมถึงพรรคการเมืองที่มีอยู่ประมาณ 100 พรรค การเกิดขึ้นหรือการก่อตัวของพรรคการเมืองจำนวนมากในประเทศไทย สามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์และที่มาของพรรคการเมืองไทยได้เป็น 5 ประเภท ได้แก่ (ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2559, หน้า 16-17) (1) พรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยกลุ่มคนที่บริหารประเทศก่อนการเลือกตั้ง เพื่อประโยชน์ในการให้พรรคการเมืองนั้นมีโอกาสสูงสุดในการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาล (2) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยกับพรรคการเมืองที่เคยเป็นรัฐบาล (3) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนรัฐบาล (4) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นในลักษณะที่เป็นกลาง หมายถึง มีความคิดเห็นหรือแนวทางปฏิบัติที่คล่องตัว เช่น ในกรณีความเห็นที่สอดคล้องกับรัฐบาล ก็สนับสนุน ในกรณีที่ไม่เห็นด้วยอาจคัดค้านพรรคการเมืองดังกล่าวได้ เรียกได้ว่าเป็นพรรคที่มีนโยบายเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง (5) พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ พรรคการเมืองในลักษณะนี้มักไม่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แน่นอน แต่ถ้าพรรคใดได้ประโยชน์ก็จะดำเนินการทางการเมืองเพื่อช่วยพรรคนั้น พรรคการเมืองของไทยที่เป็นอยู่และมีมาในอดีตนั้นย่อมมีการจัดตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานแห่งวัตถุประสงค์และอุดมการณ์ที่แตกต่างกันไป แต่อาจไม่มากนักเพราะเห็นได้ว่า เมื่อหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว พรรคการเมืองไม่ต่ำกว่า 3 พรรค มักร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาบริหารประเทศ แสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์ หลักการ อุดมการณ์ และนโยบายที่ไม่แตกต่างกันมาก สามารถที่จะปรับเข้าด้วยกันได้ ถ้ามีการจัดสรรผลประโยชน์ให้เกิดความยุติธรรม

พรรคการเมือง (Political parties) สามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท (John W. Epperson, 1986) คือ พรรคการเมืองโดยทั่วไป หรือ “พรรคการเมืองในทางข้อเท็จจริง (de facto)” และพรรคการเมืองในระบบกฎหมาย หรือ “พรรคการเมืองโดยนิตินัย (de jure)” กล่าวคือพรรคการเมืองโดยทั่วไป เป็นการให้ลักษณะของพรรคการเมืองที่เป็นพื้นฐาน ใช้อธิบายลักษณะของพรรคการเมืองในทุกระบบกฎหมาย ซึ่งความหมายนี้มาจากลักษณะของพรรคการเมืองในทางข้อเท็จจริงและมีผู้พยายามหาคำอธิบายจำกัดความเอาไว้โดยพัฒนา

ตามประวัติศาสตร์ แรกเริ่มราวคริสต์ศตวรรษที่ 18 นั้น Edmund Burke เขาเป็นนักคิดคนแรกที่นิยามคำว่า "กลุ่มคนที่รวมตัวกันในหลักการที่คล้ายคลึงกันโดยมีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มผลประโยชน์ของชาติ" สาระสำคัญของคำจำกัดความนี้คือ "การรวมตัวของบุคคล" ไม่ใช่การบังคับให้จัดตั้งกลุ่มหรือกฎหมายกำหนดให้จัดตั้ง จากนั้น Max Weber ให้นิยามพรรคการเมืองว่า "องค์กรทางสังคมที่เป็นทางการสำหรับการมีส่วนร่วมในอำนาจรัฐ" พรรคการเมืองตกลงที่จะจัดตั้งองค์กรอย่างเป็นทางการ ไม่ใช่จัดตั้งกลุ่มชั่วคราว ตามมาด้วยแนวคิดของ Maurice Duverger ในฐานะที่เป็น "กลุ่มผลประโยชน์ที่ขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวของพรรค" พรรคการเมืองเป็นการรวมตัวกันของผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน แสดงออกถึงอุดมการณ์ของพรรคการเมือง ดังนั้น การอธิบายความหมายของพรรคการเมืองโดยทั่วไปจะช่วยให้เข้าใจถึงการมีอยู่ของพรรคการเมืองตามความเป็นจริง พรรคการเมืองในความหมายทั่วไปมีความสำคัญในการกำหนดพรรคการเมืองในระบบกฎหมาย พรรคการเมือง กฎหมายย่อมมีความชัดเจนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของพรรคการเมืองในตำแหน่งของระบบกฎหมายที่องค์ประกอบของพรรคการเมืองจะต้องเป็นกลุ่มของบุคคลที่มีความคิดเห็นหรืออุดมการณ์ทางการเมืองเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อแสดงเจตนาทางการเมืองร่วมกัน ได้มีการแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองอย่างเหมาะสมและการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามนโยบายและระเบียบของพรรคการเมืองที่มีเป้าหมายสำคัญในการสรรหาและคัดเลือกสมาชิก ของพรรคเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเป็นตัวแทนของราษฎรในการใช้อำนาจอธิปไตยและบริหาร (ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร, 2559, หน้า 13) หากพรรคการเมืองใดมี "องค์ประกอบทางกฎหมาย" ที่สมบูรณ์ซึ่งเป็นพรรคการเมืองในระบบกฎหมาย พรรคการเมืองนั้นจะมีสถานะทางกฎหมายตามที่ระบบกฎหมายรับรอง ในขณะที่พรรคการเมืองใดที่ไม่สอดคล้องกับระบบกฎหมายก็จะแพ้ สถานะทางกฎหมายของพรรคการเมืองคือมีกระบวนการทางกฎหมายที่จะทำให้พรรคการเมืองนั้นสูญเสียสถานะทางกฎหมาย เมื่อเรารู้ว่าพรรคการเมืองประเภทใดที่ระบบกฎหมายยอมรับ เราก็จะยังคงทราบสถานะทางกฎหมายของพรรคการเมืองนั้นต่อไป

ดังนั้นพรรคการเมืองจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในระบบประชาธิปไตยเพราะพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองหลักที่ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมระหว่าง "รัฐ" กับ "ภาคประชาชน" โดยที่พรรคการเมืองจะนำมาซึ่งปัญหา หรือความต้องการ ให้ประชาชนแปลงเป็นนโยบายพรรคเพื่อนำนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติเมื่อได้รับเลือกให้ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร ดังนั้น จึงถือได้ว่าพรรคการเมืองเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมือง แพนดังกล่าวมีความชัดเจนและทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยงหรือตัวกลางทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับประชาชน (แซมมวล ฮันติงตัน อ้างถึงใน จุมพล หนีมพานิช, 2552, หน้า 120)

พัฒนาการของพรรคการเมืองไทยตั้งแต่เปลี่ยนรัฐบาลและการจัดตั้งพรรคการเมืองที่เป็นทางการตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยเป็นการปฏิบัติและรัฐประหารมาโดยตลอด ส่งผลให้พรรคการเมืองไม่สามารถ พัฒนาให้แข็งแรง ต้องต่อสู้ดิ้นรนตลอดเวลา แม้กระทั่งทุกวันนี้ บริบทของพรรคการเมืองไทยก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์การเมืองไทยอย่างแยกไม่ออก สามารถสร้างแรงผลักดันที่เป็นรูปธรรม

สำหรับการเปลี่ยนผ่านไปสู่วิถีประชาธิปไตย ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาของพรรคการเมืองไทยโดยตรง นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่สำคัญอื่นๆ เช่น ปัญหาการเป็นตัวแทนของผู้ดำรงตำแหน่งที่ได้รับการเลือกตั้ง การทุจริตในการเลือกตั้ง ระบบอุปถัมภ์ที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาช้านาน ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลและสิทธิทางการเมือง ความเป็นพลเมืองของประชาชน การรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของภาคประชาสังคมนั้นไม่เข้มแข็งพอ จากสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองไทยยังไม่สามารถพัฒนาได้ตามแนวคิดระบอบประชาธิปไตยหรือสถาบันทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี 2540 เป็นต้นมา การพัฒนาพรรคการเมืองที่ส่งผลดีต่อระบอบประชาธิปไตยถึงแม้จะยังไม่เข้มแข็งพอ คือการเน้นที่มวลชนและ สมาชิกพรรคการเมืองมากขึ้น พัฒนานโยบายพรรคการเมืองมากขึ้น รวมทั้งกำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนพรรคการเมืองทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ทำให้พรรคการเมืองต้องปรับตัวให้รับผิชอบต่อสาธารณะมากขึ้น สามารถตรวจสอบได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของพรรคการเมืองไทยนั้นสามารถแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ (จักษ์ พันธุ์ชูเพชร. 2549)

1) พรรคการเมืองภายใต้การปกครองของทหารและระบบราชการ (พ.ศ. 2489-2531) ขาดความต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 40 ปี เพราะมักถูกการปฏิวัติโดยกองทัพเข้ามาแทรกแซง มีระเบียบและความสามารถในการพัฒนาประเทศให้ปรากฏแก่สายตาผู้มีสิทธิเลือกตั้งอย่างเต็มที่ ความไม่มั่นคงของพรรคการเมืองไทยถูกใช้เป็นข้ออ้างในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารมาโดยตลอด การเมืองของกลุ่มธุรกิจในยุคนี้ยังอยู่ภายใต้อำนาจของกองทัพและระบบราชการ

2) พรรคการเมืองในยุคทุนระดับภูมิภาคและนักการเมืองเครือข่ายอุปถัมภ์ (พ.ศ. 2531-2543) เป็นพรรคการเมืองภายใต้ พล.อ.ฉัตรชัย ชูณหะวัณ กับพรรคการเมืองก่อนการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544 แต่ในเมืองหลวง มีความไม่เท่าเทียมกันที่สร้างความแตกต่างระหว่างเมืองและชนบทในทุกที่ พรรคการเมืองเริ่มพึ่งพากลไกการอุปถัมภ์ของผู้ใหญ่บ้าน นักธุรกิจท้องถิ่น นักการเมืองท้องถิ่นที่มีอิทธิพล

3) พรรคการเมืองภายใต้กลุ่มทุนใหญ่ของประเทศ (พ.ศ. 2544 – ปัจจุบัน) เกิดปรากฏการณ์ใหม่ขึ้นมาเพื่อท้าทายฐานอำนาจเดิมของนักการเมืองระดับภูมิภาคและเครือข่ายการอุปถัมภ์จากนักการเมืองที่มีทุนระดับประเทศในขณะที่พรรคการเมือง ปัจจุบันไม่มีความสำคัญ วางกลยุทธ์สร้างพรรคการเมืองให้เป็นพรรคมวลชนเพื่อส่งเสริมประชาธิปไตยที่ยั่งยืน เพราะเป้าหมายของพรรคการเมืองยังมุ่งเป้าเพียงเสียงข้างมากเป็นพรรคแกนนำเท่านั้น ในการจัดตั้งรัฐบาล

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศในการเคลื่อนไหวของประเทศของตนซึ่งการแสดงออกของการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดคือการเลือก การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยนักวิทยาศาสตร์ทางการเมืองหลายคนเช่น Weiner ได้สรุปหรือกำหนดให้เป็น "การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหมายถึงการกระทำใด ๆ ที่ทำด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ตาม จะมีการจัดระเบียบหรือไม่ และจะมีงานอยู่เป็นครั้งคราวหรือจะใช้วิธีการที่ขบถด้วยกฎหมายหรือไม่ขบถด้วยกฎหมายต่อเนื่องกันเพื่อส่งผลต่อการเลือกนโยบายของรัฐบาล หรือการ

บริหารงานของรัฐหรือการคัดเลือกผู้นำทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ” (จงพิศ สิริพิชญ์, 2556)

นอกจากนี้ H.Nie และ Verba ได้ให้นิยามว่า “การมีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมืองที่มีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการบริหาร หรือกดดันรัฐบาล ให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ” (จงพิศ สิริพิชญ์, 2556)

ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงหมายถึง การที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเข้าไปร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเริ่มตั้งแต่ความสนใจทางการเมือง การเข้ากิจกรรมทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การร่วมกิจกรรมพรรคการเมือง การเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ตลอดจนการนำเสนอตนเองเป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นตัวแทนทางการเมือง

หน้าที่และบทบาทของพรรคการเมือง

พรรคการเมือง (Political Party) มีรากศัพท์จากภาษาละตินว่า Par ซึ่งแปลว่า “ส่วน” ดังนั้นพรรคการเมืองจึงหมายถึงส่วนของประชากรภายในประเทศซึ่งหมายความว่าประชากรถูกแบ่งออกเป็นส่วน ๆ ตามความคิดเห็นและผลประโยชน์ทางการเมือง บุคคลหลายคนที่มีภารกิจเดียวกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน พรรคการเมืองที่เป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงประชาชนและรัฐบาลเป็นรูปแบบใหม่และเป็นเครื่องมือสำคัญในการชักจูงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2552)

พรรคการเมืองของไทยส่วนใหญ่จัดตามทฤษฎีองค์กร กล่าวคือ ผู้นำคือผู้ก่อตั้งและสมาชิกยินดีสนับสนุนศักดิ์ศรีของผู้นำ หัวหน้าพรรคมักเป็นสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญต่อพรรคมากกว่าอุดมการณ์หรือนโยบายของพรรค (วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล, 2543) ดังนั้นพรรคการเมืองจึงเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเมืองเพราะเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยบุคคลจำนวนมาก ภารกิจในการบรรลุเป้าหมายเช่นเดียวกับการเป็นสื่อเชื่อมโยงประชาชนและรัฐบาลเป็นเครื่องมือสำคัญในการชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว พรรคการเมืองคือสถาบันทางการเมืองที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเมือง เป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยผู้คนจากหลากหลายบริบท พื้นที่ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกัน พรรคการเมืองก็มีบทบาท องค์กรกลางที่เชื่อมโยงความหลากหลายทางอุดมการณ์เข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงเลือกพรรคการเมืองที่มีนโยบายตรงตามความต้องการของประชาชน ชัดขวางการทำงานและบทบาทของพรรคการเมืองโดยทั่วไป ดังต่อไปนี้ (ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, 2552)

1. ประกาศหรือประกาศนโยบายหลักของพรรคการเมืองเพื่อให้ประชาชนศึกษาเพื่อตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง
2. การยุยงและแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง พรรคการเมืองมีบทบาทสำคัญในการสร้างหรือชักจูงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชน

3. ส่งผู้แทนสมัครเลือกตั้งผู้แทนในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

4. จัดตั้งรัฐบาลหากได้รับเสียงข้างมากในรัฐสภาและปฏิบัติภารกิจตามนโยบายที่วางไว้และเลือกเจ้าหน้าที่ระดับสูง

5. ควบคุมรัฐบาล หากคุณไม่สามารถได้เสียงข้างมากในรัฐสภา คุณอาจต้องทำหน้าที่เป็นฝ่ายค้านเพื่อควบคุมงานของรัฐบาลโดยการถามคำถามหรือทำการเคลื่อนไหวเพื่อไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่รับผิดชอบโดยกระทรวงหรือคณะกรรมการ วิจารณ์ได้เช่นกัน รัฐบาลทำงานผ่านสื่อมวลชน การประชุมสัมมนา และช่องทางอื่นๆ เพื่อควบคุมการใช้อำนาจตามอำเภอใจของรัฐบาล

6. ประสานงานระหว่างกลุ่มผลประโยชน์กับรัฐบาลโดยพยายามเสนอข้อเสนอสื่อของกลุ่มผลประโยชน์ของตนเองและใกล้เคียงผลประโยชน์ของพวกเขาในผลประโยชน์ของชาติและในเวลาเดียวกันไม่ขัดแย้งกับผลประโยชน์ของกลุ่มตนเอง มากเท่าที่จะทำได้

นอกจากนี้ วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุพล ราชภัณฑารักษ์ ได้ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่และบทบาทของพรรคการเมืองไว้อย่างครอบคลุม และมีความสอดคล้องกับบทบาทพรรคการเมืองในประเทศไทยไว้ราว 12 ประการ ดังนี้ (วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุพล ราชภัณฑารักษ์, 2539)

1. **หน้าที่ในการคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง** เป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองทั่วไปเพื่อให้พรรคได้มีโอกาสควบคุมการใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งนั้นตามนโยบายของพรรค ส่วนสำคัญในการช่วยเหลือประชาชนในการเลือกตั้งก็เพราะว่าบุคคลที่เลือกโดยพรรคเพื่อสมัครรับเลือกตั้งได้รับการพิจารณาถ่วงถ่วงจากพรรคการเมืองว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถหรือเหมาะสมกับตำแหน่งของประเทศที่มีพรรคการเมืองที่มั่นคง การเลือกตั้งไม่คำนึงถึงปัจเจกบุคคล แต่พิจารณาพรรคการเมืองซึ่งพรรคจะปกป้องผลประโยชน์ของตนหรือมีนโยบายที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของเขามากกว่า

2. **หน้าที่ในการเสนอนโยบาย ชี้ปัญหาและแนวทางแก้ไข** คือ การแสดงออกว่านโยบายของประเทศจะดำเนินไปอย่างไร ในกรณีนี้ พรรคจะแสดงอุดมการณ์หรือหลักการพื้นฐานที่พรรคยึดถือ เช่น ในทางการเมือง ซึ่งอุดมการณ์ที่พรรคยึดถือ การปกครองแบบไหน ฯลฯ นอกจากนี้ พรรคจะชี้ปัญหาของประเทศด้วยการยกประเด็นต่างๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การต่างประเทศ เป็นต้น รวมถึงความขัดแย้งต่างๆ เพื่อหาหรือและเสนอนโยบายเพื่อแก้ไขหรือจัดการ ที่มีปัญหาด้านนโยบายหรือโครงการ สิ่งที่พรรคการเมืองเสนอต่อประชาชนคือคำมั่นสัญญาหรือคำมั่นสัญญาของพรรคการเมืองที่จะกระทำการเมื่อพรรคการเมืองได้รับอำนาจ ดังนั้น ประชาชนจะยึดถือนโยบายหรือโครงการที่พรรคประกาศไว้เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจในการเลือกตั้งผู้สมัคร ซึ่งสังกัดพรรคการเมืองจึงมีประโยชน์มากกว่าการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นอิสระเพราะเท่ากับการเลือกตั้งผู้ที่จะเข้ามาบริหารประเทศและดำเนินนโยบายที่จะใช้ในการปกครองประเทศได้ ในเวลาเดียวกันก็จะมีสิทธิจัดตั้งรัฐบาล หัวหน้าพรรค หรือหัวหน้าพรรค จะได้มีโอกาสดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและรับเอานโยบายของพรรคที่ประกาศให้ประชาชนเป็นนโยบายบริหารประเทศ

3. หน้าที่สื่อกลางระหว่างประชาชนกับองค์กรของภาครัฐ: เพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการของประชาชน และถ่ายทอดความต้องการของประชาชนไปยังองค์กรของรัฐ

4. หน้าที่ในการจัดตั้งรัฐบาล: เมื่อพรรคใดชนะการเลือกตั้งหรือได้เสียงข้างมาก พรรคการเมืองนั้นจะมีหน้าที่จัดตั้งรัฐบาล พรรคที่มีเสียงข้างมากในรัฐสภามีหน้าที่คัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่างๆ บริหารประเทศที่ผู้นำพรรคและผู้นำระดับสูงมักดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีและสมาชิกในพรรคสนับสนุนหรือให้คำแนะนำแก่พรรคในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

5. หน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้าน: พรรคการเมืองที่มีสมาชิกจากการเลือกตั้งน้อยหรือไม่มีเลยที่จัดตั้งรัฐบาลทำหน้าที่เป็นพรรคฝ่ายค้านที่มีหน้าที่วิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของรัฐบาล ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงาน รัฐบาลมักจะประท้วงหรือคัดค้านการกระทำที่ไม่สอดคล้องหรือขัดต่อความคิดเห็นของประชาชน

ซึ่งบทบาทพรรคการเมืองในการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การเลือกตั้งเป็นเงื่อนไขประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วยเหตุที่การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งแสดงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนที่มอบความไว้วางใจให้กับตัวแทนโดยผ่านระบบพรรคการเมือง (ลิขิต อธิเวทิน, 2553) การออกเสียงเลือกตั้งนั้นเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนจากบทบัญญัติข้อที่ 21 แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ได้วางหลักการสำคัญคือเจตจำนงของประชาชนย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งที่สุจริต (วิทยา ชินบุตร, 2559:56) หลักพื้นฐานและความสำคัญของการเลือกตั้ง ประกอบด้วย

หลักความอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) หมายถึง การจัดการเลือกตั้งต้องประกันว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีอิสระในการออกเสียงลงคะแนนเต็มจำนวน ปราศจากการบีบบังคับหรือกดดัน หรือการดำเนินการใดๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของพวกเขา

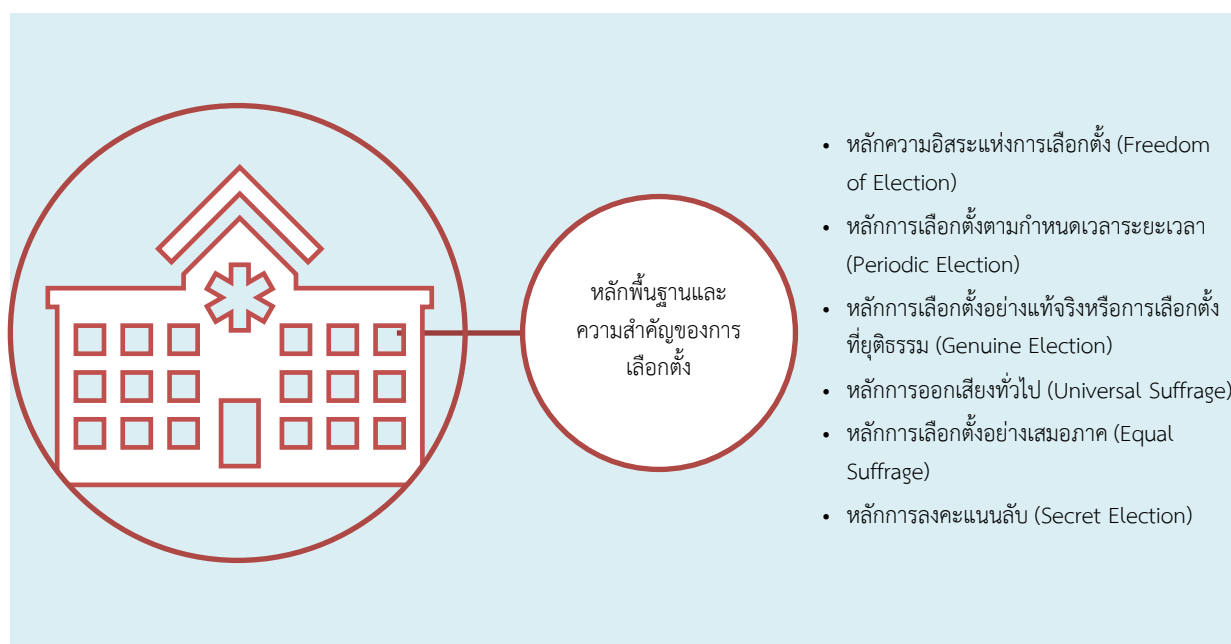
หลักการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาระยะเวลา (Periodic Election) หมายความว่า การเลือกตั้งต้องมีกรอบเวลาที่แน่นอนเพราะต้องการให้การใช้อำนาจทางการเมืองมีความรับผิดชอบมากขึ้น ลดการผูกขาด และยอมให้ผู้อื่นใช้อำนาจทางการเมืองให้เกิดประโยชน์ การเข้าร่วมในรัฐธรรมนูญไทยในสมัยก่อนมาจากการกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งส่วนใหญ่คือ 4 ปี

หลักการเลือกตั้งอย่างแท้จริงหรือการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) หมายความว่า ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง คณะปกครองจะต้องดำเนินการเลือกตั้งอย่างยุติธรรมและยุติธรรม เพื่อสะท้อนถึงการแสดงเจตจำนงที่แท้จริงของประชาชน และจุดสำคัญในหลักการนี้จะต้องให้โอกาสในการคัดค้านการเลือกตั้งเมื่อ การเลือกตั้งถูกมองว่าไม่ยุติธรรมตามกฎหมาย

หลักการออกเสียงทั่วไป (Universal Suffrage) หมายถึงโอกาสในการลงคะแนนเสียงอย่างทั่วถึงโดยไม่จำกัดสิทธิของบุคคลใดๆ ตามหลักการสำคัญ การพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองโดยไม่คำนึงถึงเพศ อายุ สถานะทางการศึกษา เว้นแต่กฎหมายจะห้ามไว้เป็นการเฉพาะ

หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายถึงหลักการที่ให้คุณค่าความเท่าเทียมกันของมนุษย์โดยสมมติว่าความเท่าเทียมกันได้รับการคุ้มครองได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดยรัฐ หลักการความเท่าเทียมกันในการเลือกตั้งเป็นหลักการพื้นฐานของสำคัญในการเลือกตั้ง ในทางปฏิบัติที่สุดจะเห็นได้ว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๓๕ 2560 หลักการนี้ใช้กับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

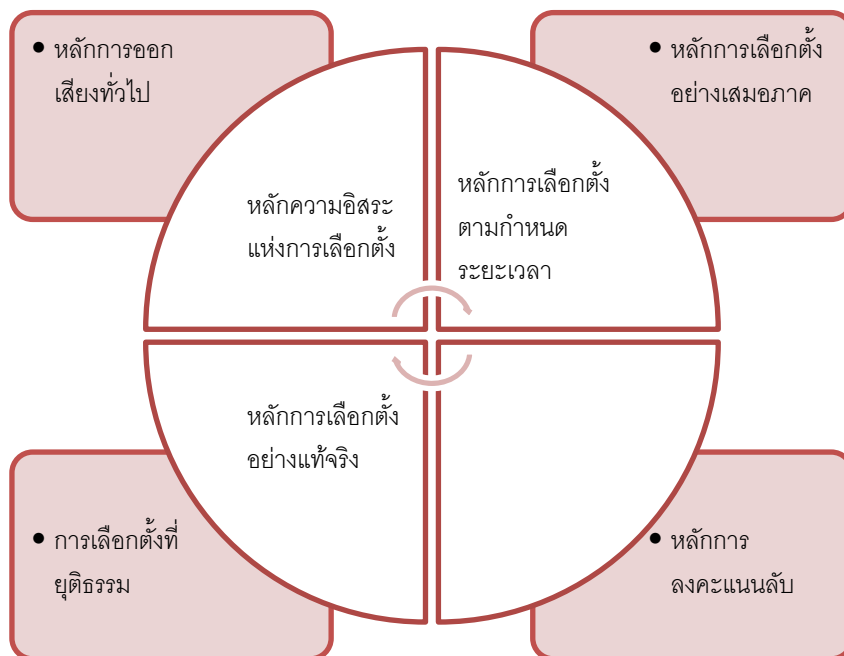
หลักการลงคะแนนลับ (Secret Election) หมายถึง การใช้สิทธิเสรีภาพในการเลือกตั้งโดยไม่จำเป็นต้องบอกอีกฝ่ายว่าจะเลือกใคร เพื่อไม่ให้เกิดการเลือกตั้งเป็นไปอย่างยุติธรรม ช่มชู้ หรือให้รางวัล ถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

แผนภาพที่ 1 หลักพื้นฐานและความสำคัญของการเลือกตั้ง (สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

จากหลักการระบบการเลือกตั้งดังกล่าว ในรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2560 ได้กำหนดวางโครงสร้างกรอบแนวทางการเลือกตั้ง การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งแบบเขต และแบบบัญชีรายชื่อเอาไว้ได้อย่างชัดเจนโดยที่พรรคการเมืองไทยต้องมีบทบาทและการปรับตัวในกติกาแบบใหม่เรียกว่าการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed Member apportionment system) หลักการเลือกตั้งดังกล่าว มีสาระสำคัญที่จะมุ่งหวังไม่ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งต้องเสียและสูญเปล่าไปดังเช่น ในรูปแบบการเลือกตั้งแบบเดิม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ผ่านมา ที่เป็นการเลือกตั้ง โดยการออกเสียงเลือกตั้งที่มีสิทธิคนหนึ่งเสียงและคะแนนเสียงทุกเสียงมีน้ำหนักเท่ากันโดยวัดเสียงข้างมากเป็นผู้ชนะในการเลือกตั้ง แม้จะชนะกันเพียง 1 เสียงก็ตาม ที่เรียกว่า One Man One Vote แต่หลักการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมได้วางระบบเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีการศึกษาจากวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่าง

พรรคการเมือง ที่ต้องการชนะการเลือกตั้งกันจนเกิดปัญหาความขัดแย้งในเชิงการเมือง ส่งผลเกิดความวุ่นวาย
ขัดแย้งในภาคประชาชนที่สนับสนุนพรรคการเมืองของตนจนขยายผลเกิดความเสียหายในบ้านเมืองตามมา
ตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 2 หลักการระบบการเลือกตั้ง (สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยบนฐานแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยไม่เพียงแต่ต้องมีกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญกำหนดรูปแบบหรือระบบที่ใช้ปกครองประเทศเท่านั้น สำคัญน้อยกว่าคือประชาชนหรือผู้ที่เป็นเจ้าของประเทศที่มีสิทธิเสรีภาพ ต้องมีความสามารถในการปกครองตนเองโดยประชาชนหรือการปกครองตนเองของประชาชนจึงจะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกัน ความเป็นพลเมืองของประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีเสรีภาพ ควบคู่ไปกับการรับผิดชอบ มีสิทธิและเสรีภาพควบคู่ไปกับหน้าที่ มีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในขณะที่มีส่วนร่วมในความเป็นไปได้และแก้ไขปัญหาในสังคมของตนเอง แนวทางการพัฒนาการจัดการพรรคการเมืองไทยตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมต้องมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ระบบความสัมพันธ์ที่ดี: ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับพรรคการเมืองเพื่อเสริมสร้างพรรคการเมือง โครงสร้างที่สำคัญ สาขาพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมือง ความสัมพันธ์แบบนี้จะเป็นการจัดระเบียบของพรรคในลักษณะมวลชน ซึ่งจะสะท้อนถึงบทบาทของพรรคการเมืองผ่านกิ่งก้านที่แผ่ขยายไปทุกพื้นที่และทุกพื้นที่ กลุ่มผลประโยชน์จะเน้นเสริมสร้างความเข้มแข็งของสาขาพรรคที่กระจายไปทั่วประเทศ

เปิดรับผู้สนใจเข้าร่วมพรรค สร้างผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น รวบรวมความต้องการของประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อกำหนดนโยบายพรรคหรือสะท้อนความต้องการของประชาชน ฝ่ายพรรคจะทำหน้าที่สนับสนุนการเลือกตั้งพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองต้องส่งเสริมการขยายฐานสมาชิกของพรรคการเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของพรรคการเมือง เงินให้พรรคการเมือง ฯลฯ รวมถึงระบบความสัมพันธ์ที่เปิดกว้างและเสรี ยอมรับความแตกต่าง และเคารพในกฎของระบอบประชาธิปไตย

2. ระบบการสื่อสาร: พรรคการเมืองต้องมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อเป็นเครือข่ายในการสนับสนุนและสะท้อนความคิดเห็นของสมาชิกและสังคมเกี่ยวกับมุมมองของพรรคการเมืองในด้านต่างๆ รวมทั้งมีผู้สนับสนุนที่ดีที่สามารถสื่อสารและถ่ายทอดนโยบายของพรรคสู่สาธารณะได้

3. ระบบการจัดการภายในพรรคที่มีกฎกติกาเป็นที่ยอมรับ: กฎที่ใช้บังคับในพรรคต้องได้รับการยอมรับว่าเป็นฉันทามติที่ทุกคนเคารพกฎของพรรค มีระบบความคิดและการจัดการที่ทันสมัย ที่สามารถสร้างสมดุลระหว่างโครงสร้างและนโยบายของพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและการจัดการระบบสมาชิกภาพงานเลี้ยง. พรรคการเมืองในแง่ของการจัดสาขาพรรคการเมือง มีสาขาพรรคการเมืองในทุกภาคส่วนและมีกลไกที่สมาชิกสามารถเข้าถึงได้ มีโครงสร้างภายในพรรคที่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจแบบกระจายอำนาจตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรที่มีการวางแผนและจัดลำดับความสำคัญเป็นอย่างดี เป็นระบบที่ครอบคลุมและมีโครงสร้างสำหรับการเชื่อมต่ออาคารในทุกระดับ

4. การสนับสนุนจากประชาชนและสมาชิกพรรคพรรค: ต้องมีความเชื่อมโยงกับประชาชนและกลุ่มสังคมที่มีฐานมวลชนโดยให้พรรคการเมืองและพรรคการเมืองเข้ามามีบทบาทในผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองต้องสร้างความตระหนักรู้แก่ราษฎร

5. ประชาชนมีความเป็นพลเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย

6. การสนับสนุนการศึกษาให้กับประชาชน: ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมุ่งเน้นให้ทุกสถาบันการศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยมากขึ้น

7. การรณรงค์เพื่อให้ข้อมูลความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ให้กับประชาชน: โดยการนำเอาหลักการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ หรือ IMC (Integrated Marketing Communication) โดยใช้สื่อโฆษณาทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ ตลอดจนสื่อชนิดอื่น ๆ ที่เข้าถึงประชาชนได้โดยใช้เนื้อหาทางวิชาการโดยตรงและสื่อออนไลน์ เช่น นวนิยายหรือการ์ตูน สะท้อนถึงวัฒนธรรมการเมืองของประชาธิปไตยเพื่อสังคมและการประชาสัมพันธ์ รณรงค์จัดโรดโชว์ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับประชาธิปไตยโดยใช้ผู้สนใจสังคม เช่น นักร้อง นักแสดง มาช่วยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชน

8. การรวมกลุ่ม: รวมตัวกันเป็นองค์กรประชาชนที่มีพลังรักษาสิทธิและเสรีภาพให้ได้รับความเท่าเทียมกันในสังคม ส่งผลให้พรรคการเมืองต้องคำนึงถึงประชาชนและเป็นพรรคมวลชนมากขึ้น มีความชอบธรรมภายใต้กฎหมายของสังคมและการสนับสนุนตามระบอบประชาธิปไตยสำหรับองค์กรภาคประชาสังคม โดยเฉพาะผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

9. การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น: โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งมีเว็บไซต์ที่ให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานต่างๆ ได้ ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐส่วนใหญ่กลัวเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากสาธารณชนว่าไม่กล้าเปิดดู ด้วยเหตุผลเดียวกันกับที่ควบคุมได้ยากและอาจกลายเป็นเครื่องมือในหมู่ผู้ที่ต้องการทำลายเครดิตของรัฐบาลและข้าราชการ ได้เลือกที่จะปิดกระดานสนทนาโดยไม่ใส่ใจกับความคิดเห็นดีๆ ที่นำมา องค์กรอาจตั้งเว็บฟอรัมวิจารณ์รัฐบาลเพื่อให้ประชาชนทั่วไปมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยตรงเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล

- 1. ระบบความสัมพันธ์ที่ดี:
- 2. ระบบการสื่อสาร:
- 3. ระบบการจัดการภายในพรรคที่มีกฎกติกาเป็นที่ยอมรับ:
- 4. การสนับสนุนจากประชาชนและสมาชิกพรรคพรรค:
- 5. ประชาชนมีความเป็นพลเมือง ตามระบอบประชาธิปไตย
- 6. การสนับสนุนการศึกษาให้กับประชาชน:
- 7. การรณรงค์เพื่อให้ข้อมูลความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สร้างวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วม ให้กับประชาชน:
- 8. การรวมกลุ่ม:
- 9. การเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น:

แผนภาพที่ 3 การบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยบนฐานแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
(สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

ปัญหา อุปสรรค และความล้มเหลวของการพัฒนาการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทย เพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

อย่างก็ตามปัญหา อุปสรรค และความล้มเหลวของการพัฒนาการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จากการศึกษาพบว่าประกอบด้วยปัจจัยภายในพรรคการเมือง และปัจจัยภายนอกพรรคการเมือง ดังนี้

ปัจจัยภายในพรรคการเมือง ประกอบด้วย

1. พรรคการเมืองส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากความเชื่อทางอุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกัน
2. ขาดอุดมการณ์ ส่วนใหญ่เป็นอุดมการณ์ที่มั่นคง ไม่ใช่พลังความคิดของผู้คน
3. มีการจัดตั้งพรรคการเมืองไทยขึ้นจำนวนมากเพื่อสนับสนุนชนชั้นสูงทางการเมือง พรรคการเมืองของไทยเป็นส่วนผสมของชนชั้นสูงที่มีอำนาจและชนชั้นสูงทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้ระดับบุคคลและหรือกลุ่มอำนาจที่ครอบงำพรรคในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น
4. สมาชิกพรรคไม่มีวินัย กิจการของพรรคไม่มีผล เพราะพรรคการเมืองไทยก่อตั้งโดยกลุ่มคนที่ต้องการสนับสนุนผู้นำของตนให้เข้าสู่อำนาจรัฐเพื่อเป็นรัฐบาลเพื่อให้สมาชิกพรรคได้รับประโยชน์จากพรรคของตน รัฐบาล
5. พรรคการเมืองไม่เคยมีวิธีพัฒนาตนเองให้เป็นสถาบันหลักในสังคมอย่างแท้จริง
6. โครงสร้างพรรคการเมืองไทยยังคงรวมศูนย์อยู่ที่สำนักงานใหญ่ ขาดการกระจายอำนาจไปยังภูมิภาค
7. นโยบายของพรรคการเมืองไทยในปัจจุบันจึงไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
8. สมาชิกพรรคขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรค ขาดความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่งผลให้ขาดพลังความคิดและกำลังคนเพื่อช่วยพัฒนาระบบพรรคการเมืองต่อไป
9. พรรคการเมืองในระบบพรรคการเมืองไทยไม่ได้กำหนดมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของพรรคไว้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของพรรคและเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของนักการเมืองที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านศีลธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง และ บางพรรคถึงกับล่มสลาย งานสังสรรค์
10. ปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ส่วนปัจจัยภายนอกพรรคการเมือง ประกอบด้วย

1. ความต่อเนื่องของกิจกรรมของพรรคการเมืองในช่วงรัฐประหาร
2. ประชาชนไม่รู้สึกรู้สึกผูกพันกับพรรคประชาชน เป็นเพียงผู้รับการกระทำของพรรค เมื่อพรรคส่งคนมาเลือกแต่ไม่ร่วมคัดเลือกคนเพิ่มก็เป็นส่วนหนึ่งของพรรคการเมืองที่ขาดความเข้มแข็งเพราะขาดการติดต่อกับคนในพื้นที่

3. พรรคการเมืองไทยไม่พัฒนาจากกลุ่มผลประโยชน์ในลักษณะใด ๆ เช่น พรรคการเมืองในต่างประเทศ

4. กฎหมายที่ใช้บังคับกับพรรคการเมืองที่ออกแบบมาเพื่อปิดกั้นพรรคการเมืองถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การพัฒนาทางการเมืองล้มเหลวจนกลายเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ

5. ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคมในด้านการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของปัญหาที่สะสมและสะสมมาเป็นเวลานานจนปะทุผ่านวิกฤตความไม่ไว้วางใจทางการเมืองในระบอบรัฐสภาและความไม่เชื่อในระบอบประชาธิปไตยที่ทวีความรุนแรงและทวีความรุนแรงทางการเมือง

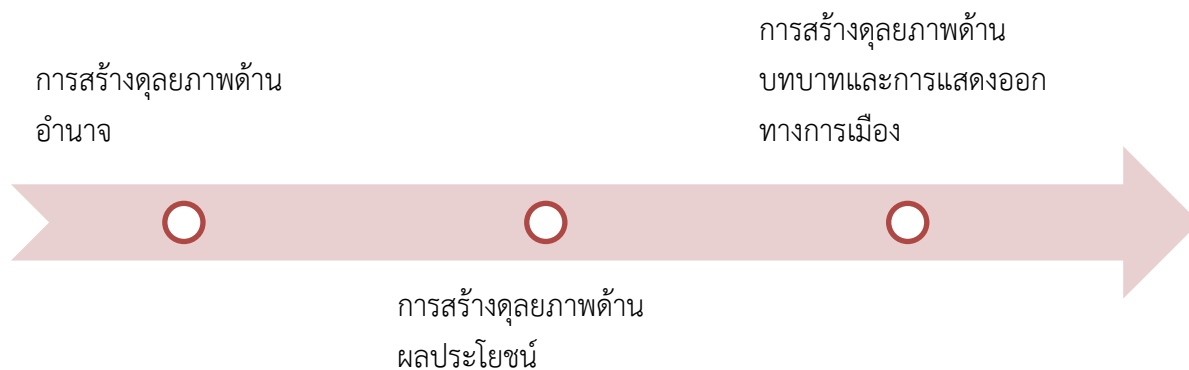
แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

จากปัญหาในการจัดการพรรคการเมืองไทยตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม มีปัญหากับโครงสร้างของพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาองค์ประกอบของพรรค อุดมการณ์ของสาขาพรรคของพรรควินัย ขาดการมีส่วนร่วม ของสมาชิกพรรคและขาดการมีส่วนร่วม ความต่อเนื่องของระบบอันเนื่องมาจากการปฏิวัติรัฐประหารส่งผลต่อการบริหารงานของพรรคการเมืองซึ่งพรรคการเมืองจำเป็นต้องปรับเพื่อให้พรรคการเมืองกลายเป็นศรัทธาของประชาชน ได้แก่

1. การสร้างดุลยภาพด้านอำนาจ: คือ การสร้างประชาธิปไตยภายในพรรคโดยให้สมาชิกพรรคมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการสนับสนุนการดำเนินงานของพรรคการเมือง แต่ประชาชนควรมีบทบาทในการกำหนดทิศทางการนโยบายของพรรครวมทั้งประเมินผลการตรวจสอบการบริหารพรรค กลไกการเชื่อมโยงประชาชนกับพรรคการเมืองโดยจัดตั้งสาขาพรรคให้กระจายไปในทุกพื้นที่และให้สาขาพรรคมีบทบาทเป็นตัวแทนพรรคและติดต่อกับประชาชนในแต่ละพื้นที่รวมถึงการสร้างระบบการคัดเลือก และสร้างแกนนำพรรคการเมืองเพื่อแก้ปัญหาความผูกพันกับบุคคลมากกว่านโยบายของพรรคการเมืองที่แนวทางการพัฒนาดุลยภาพทางการเมือง

2. การสร้างดุลยภาพด้านผลประโยชน์: หมายความว่า ผลประโยชน์ที่เกิดกับสาธารณะ พรรคการเมืองต้องกำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะไม่ต่ำกว่าที่เป็นประโยชน์ต่อนักการเมืองและพรรคการเมือง แต่ต้องเป็นประโยชน์ต่อทั้งพรรคการเมืองและประชาชน

3. การสร้างดุลยภาพด้านบทบาทและการแสดงออกทางการเมือง: เปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงต่อสาธารณะและพร้อมยอมรับความคิดเห็นต่าง ๆ พร้อมให้ประชาชนได้ตรวจสอบ รวมทั้งเปิดพื้นที่เล่นบทบาททางการเมืองอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่คำนึงถึงกลุ่มหรือองค์กรตาม ตามแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 4 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการพรรคการเมืองไทยเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
(สังเคราะห์โดยผู้เขียน)

บทสรุป

พรรคการเมืองถือเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน โดยนำปัญหาหรือความต้องการของประชาชนมาสู่นโยบาย และดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายนั้น เพื่อให้พรรคการเมืองปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้ดีและมีประสิทธิภาพ พรรคการเมืองจำเป็นต้องมีสาขาของพรรคการเมืองที่ถือว่าเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพื้นที่ ประเทศต่างๆ ของประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลจะได้ใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น เพื่อให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคมากขึ้น

ปัญหาในการจัดการพรรคการเมืองไทยเพื่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม พบปัญหาในโครงสร้างของพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาองค์ประกอบของพรรคอุดมการณ์สาขาวิสัยพรรค ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคและขาดของความต่อเนื่องของระบบเนื่องจากการปฏิวัติรัฐประหารส่งผลกระทบต่อการบริหารพรรคการเมืองซึ่งพรรคการเมืองจำเป็นต้องปรับ

ส่วนการพัฒนาการบริหารพรรคการเมืองของไทยตามแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ การพัฒนาประเทศไทยให้อยู่รอดในวงจรอุบาทว์ โดยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองผ่านพรรคการเมือง เสริมสร้างพรรคการเมืองตามหลักประชาธิปไตยโดยจัดโครงสร้างทางการเมือง อำนาจภายในพรรคการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยโดยเน้นสมาชิกพรรคและจัดโครงสร้างสายงานต้องมีการกระจายอำนาจไปยังสาขาพรรคเพื่อให้มีบทบาทและหน้าที่อย่างเป็นระบบเพื่อให้พรรคการเมืองเข้าถึงและใกล้ชิดประชาชน พรรคการเมืองที่มียุทธศาสตร์ชัดเจนสามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้โดยการเข้าถึงมวลชนและขบวนการมวลชนที่เน้นย้ำบทบาทของตนอย่างต่อเนื่องในการกระตุ้นให้ประชาชนพัฒนาจิตสำนึกทางการเมืองและมีส่วนร่วมในการเมืองให้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- จงพิศ สิทธิพงษ์. (2556). *นโยบายพรรคการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จักร์ พันธุ์เพชร. (2549). *การเมืองการปกครองไทย: จากยุคสุโขทัยสู่สมัยทักษิณ*. ปทุมธานี: พิมพ์ลักษณ์.
- จุมพล หินพานิช. (2552). *กลุ่มผลประโยชน์กับการเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร. (2559). *พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และการเลือกตั้ง*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร. (2552). *รัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมดาเพรส.
- ลิขิต อีร์เวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วิทยา ชินบุตร. (2559). ความนิยมทางการเมืองของพรรคชาติไทยพัฒนาในจังหวัดสุพรรณบุรี. *รัฐสภาสาร*, 64 (7), 96-122.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และสุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). *พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ Political*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ และสุขุม นวลสกุล. (2543). *การเมืองการปกครองไทย Thai Government and Politics PS 110*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสนีย์ คำสุข. (2552). 77 ปี เปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง พ.ศ. 2475. *รัฐสภาสาร*. 57 (7), 7-27.
- John W. Epperson . (1986). *The Changing Legal Status of Political Parties in the United States*. New York : Garland Publishing.